

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016
Β' ΦΑΣΗ

E_3.Ιλ3Α(ε)

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ
Ημερομηνία: Κυριακή 24 Απριλίου 2016
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω όρων:

Ομάδα Ιαπώνων
Ανόρθωση
Οργανισμός

(Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Α2

Να προσδιορίσετε, αν σε σχέση με την πρόταση που σας δίνεται το περιεχόμενο των προτάσεων που ακολουθούν είναι σωστό ή όχι, γράφοντας στο τετράδιό σας την ένδειξη Σωστό ή Λάθος δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

Το κεφάλαιο που συσσώρευαν οι Έλληνες της διασποράς:

1. Αποτέλεσε τη σταθερή βάση για την ανάπτυξη του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους και η παρουσία του υπήρξε σημαντική.
2. Ενίσχυε τη ρευστότητα.
3. Έδινε μακροπρόθεσμες λύσεις στην έλλειψη κεφαλαίων.
4. Βοήθησε σημαντικά στον εκχρηματισμό της ελληνικής οικονομίας.
5. Αυτά τα εμβάσματα είχαν για την Ελλάδα μεγάλη σημασία και οι επιπτώσεις τους στην εθνική οικονομία ήταν τουλάχιστον το ίδιο σημαντικές με τις αντίστοιχες των μεγάλων κεφαλαίων της ομογένειας.

(Μονάδες 10)

ΘΕΜΑ Β1

Πως εκδηλώθηκε και πώς κορυφώθηκε ο εθνικός διχασμός από τη δεύτερη παραίτηση Βενιζέλου έως και το 1920;

(Μονάδες 13)

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016
Β' ΦΑΣΗ

E_3.Ιλ3Α(ε)

ΘΕΜΑ Β2

Ποια στάση κράτησε ο Βενιζέλος ως Πρωθυπουργός της Ελλάδας στην είσοδο των Κρητών βουλευτών στο ελληνικό κοινοβούλιο;

(Μονάδες 12)

ΟΜΑΔΑ Β

ΘΕΜΑ Γ

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, τις πληροφορίες του ιστορικού παραθέματος και του στατιστικού πίνακα να εξηγήσετε ποια θέση κατείχε η σταφίδα στο εξωτερικό εμπόριο καθώς και τις συνέπειες της σταφιδικής κρίσης όταν αυτή εκδηλώθηκε στο τέλος του 19^{ου} και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα.

(Μονάδες 25)

Κείμενο

Στη διάρκεια του δεύτερου μισού του περασμένου αιώνα (19^{ος}), η κορινθιακή σταφίδα είχε αναδεχθεί σαν το πρώτο εξαγόμενο είδος από την ελληνική οικονομία. Η ταχεία ανάπτυξη της διεθνούς ζήτησης για το προϊόν αυτό είχε ως αποτέλεσμα πολύ σύντομα ή Ελλάδα να εμφανισθεί στις διεθνείς συναλλαγές σαν χώρα μόνο εξαγωγική. Η κορινθιακή σταφίδα ήταν για την ελληνική οικονομία ότι ο καφές για τη Βραζιλία (Ξεν. Ζολώτας). Το προϊόν αυτό έφθασε να καλύπτει 50%-75% της συνολικής αξίας των εξαγωγών της χώρας. Η σταφίδα είχε ονομασθεί «χρυσός της Κορινθίας» υπό την έννοια ότι ήταν η κυριότερη πηγή που απέφερε στη χώρα εξωτερικό συνάλλαγμα και χρυσό. Οι αγρότες της δυτικής και Βορειοδυτικής Πελοποννήσου και των Επτανήσων επεξέτειναν τις αμπελοφυτείες σε πρωτοφανείς διαστάσεις, περιορίζοντας όλες τις άλλες καλλιέργειες (μορεώνες, ελαιώνες κλπ.). [...]

Η σταφίδα ήταν το μοναδικό προϊόν που δημιούργησε στην Ελλάδα μια εμπορική αστική τάξη με εύρος, με συνέχεια και με σπουδαίες επιπτώσεις πάνω στο σύνολο της οικονομικής και κοινωνικής ζωής της χώρας.

Η κρίση της σταφιδικής οικονομίας συγκλόνισε την ελληνική κοινωνία κατά την τελευταία δεκαετία του 19ου και φαίνεται ότι η κρίση αυτή αποτέλεσε έναν αναγκαίο σταθμό στη διαδικασία ξεπεράσματος της αγροεμπορευματικής μορφής της ελληνικής κοινωνίας, προς τη θεμελίωση παραγωγικότερων και λιγότερο μεταπρατικών μορφών. [...]

Και πραγματικά, η σταφιδική κρίση κινητοποίησε τους αγρότες προς νέες κατευθύνσεις, πέρα από «την σκιάν των σταφιδαμπέλων» και πιο συγκεκριμένα: α) κοινωνικά κινήματα έκαναν την εμφάνισή τους στη δυτική Πελοπόννησο, πρώτα, άπ' όλα μεταξύ των σταφιδοπαραγωγών και από εκεί διαδόθηκαν και σε άλλους χώρους της ελληνικής κοινωνίας, β) η σταφιδική οικονομία εξασθένησε από τη μαζική

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016
Β' ΦΑΣΗ

E_3.Ιλ3Α(ε)

μετανάστευση, η οποία εγκαινιάσθηκε από την αρχή της δεκαετίας 1890-1900 προς την Αμερική και γ) σπουδαία ρεύματα εσωτερικής μεταναστεύσεως εκδηλώθηκαν κατά την ίδια περίοδο και οδήγησαν μεγάλο αριθμό εργατικών χεριών στα αναπτυσσόμενα αστικά κέντρα και ιδίως στην περιοχή Αθηνών-Πειραιώς.

Με δύο λόγια, η σταφιδική κρίση λειτούργησε και σαν ένας καταλύτης για τη μετατροπή του χαρακτήρα της ελληνικής κοινωνίας.

Κ.Βεργόπουλος, «Το σταφιδικό ζήτημα», *Ιστορία ελληνικού έθνους*, σ.65-68, τ.32, εκδ. 2015.

ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΞΑΓΩΓΕΣ / ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ, 1860-1910					
Ποσοστιαία συμμετοχή κυριότερων προϊόντων, μέσοι όροι.					
Έτος ή περίοδος	Κυριότερα εξαγωγικά προϊόντα, % συμμετοχής επί της συνολικής αξίας των εξαγωγών				
	Ελαιόλαδο	Όινοσ	Σταφίδα	Καπνά	Σύνολο κυριότερων εξαγωγικών προϊόντων
ΜΟ 1860-63	3%	5%	57%	3%	68%
ΜΟ 1865-68	13%	2%	48%	3%	66%
ΜΟ 1873-74	8%	3%	63%	2%	77%
ΜΟ 1887-89	4%	5%	55%	2%	65%
ΜΟ 1892-95	5%	7%	41%	3%	55%
ΜΟ 1895-98	5%	8%	37%	3%	52%
ΜΟ 1898-1901	4%	6%	45%	3%	58%
ΜΟ 1903-1906	5%	11%	35%	7%	58%
ΜΟ 1907-1910	8%	12%	31%	7%	58%

ΠΗΓΗ: Επίσημοι Πίνακες Εμπορίου

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016
Β' ΦΑΣΗ

E_3.Ιλ3Α(ε)

ΘΕΜΑ Δ

Με βάση το παράθεμα και τις ιστορικές σας γνώσεις να αναφερθείτε στις μετακινήσεις πληθυσμών –εκτός από τις περιοχές της Μικράς Ασίας – που σημειώθηκαν προς την Ελλάδα από τις αρχές του 20ού αιώνα και πριν το 1922.

(Μονάδες 25)

Κείμενο Α'

Σημείο-σταθμός στην ιστορία του προσφυγικού ζητήματος πριν από την πλημμυρίδα του 1922 υπήρξε η ελληνοβουλγαρική συμφωνία εθελούσιας μετανάστευσης που υπογράφηκε ανάμεσα στις δύο χώρες τον Νοέμβριο του 1919 στο Νείγυ. Στη βάση αυτής της συμφωνίας, χιλιάδες Έλληνες εγκατέλειψαν τη Βουλγαρία, κυρίως την περιοχή της Ανατολικής Ρωμυλίας, και μετέβησαν στο ελληνικό κράτος, ενώ περίπου 53.000 εκτιμάται ότι ήταν οι Βούλγαροι που μετακινήθηκαν εκείθεν των συνόρων.

[...] Πριν από την έλευση των προσφύγων του '22 οι πρόσφυγες που είχαν εισέλθει στο Ελληνικό Βασίλειο υπολογίζονταν σε περίπου 800.000 άτομα, ενώ όσοι είχαν λάβει μια κάποια βοήθεια από τις υπηρεσίες του υπολογίζονταν σε περίπου 450.000. Στις μικρότερες αυτές μετακινήσεις πληθυσμών προς την Ελλάδα θα πρέπει να εντάξουμε τα προσφυγικά κύματα που σημειώθηκαν το 1915-1916 από τη βόρεια Ήπειρο, το 1916 από την ανατολική Μακεδονία, το 1919 από τη Ρωσία μετά την έκρηξη της Οκτωβριανής Επανάστασης (περίπου 55.000 πρόσφυγες), την ίδια χρονιά από τη Ρουμανία, και πιο συγκεκριμένα από περιοχές της που αποτέλεσαν θέατρο του Α' Παγκοσμίου πολέμου, το 1919 από την υπό ιταλική διοίκηση Μικρά Ασία, καθώς και από την Αίγυπτο (επρόκειτο για αιχμαλώτους που υπηρετούσαν στον οθωμανικό στρατό και συνελήφθησαν από τους Άγγλους), αλλά και από τα νησιά της Δωδεκανήσου.

Κώστας Κατσάπης, «Το 1922 και οι πρόσφυγες», Προσφυγικές μετακινήσεις πριν από το 1922, σ.σ. 128-129, εκδόσεις Νεφέλη.

Κείμενο Β'

Υπολογίζεται ότι 100.000 περίπου Έλληνες του Πόντου κατέφυγαν στη γειτονική Ρωσία, αφού, ακόμη και μετά την αποβίβαση των ελληνικών στρατευμάτων στα δυτικά παράλια της Μικράς Ασίας, η θέση τους δε βελτιώθηκε, καθώς βρίσκονταν μακριά από περιοχές υπό ελληνική διοίκηση. Οι πρόσφυγες αυτοί προστέθηκαν σε άλλους Έλληνες του Πόντου, που είχαν ήδη καταφύγει σε ρωσικά εδάφη κατά τη διάρκεια των ρωσο-τουρκικών πολέμων του 19^{ου} αιώνα. Στα τέλη του 1917 η θέση των Ελλήνων της Ρωσίας έγινε δυσχερής λόγω της αναταραχής που προκάλεσε η Οκτωβριανή Επανάσταση. Πολλοί κατευθύνθηκαν προς τα παράλια της Μαύρης Θάλασσας, εκεί όπου κατέφυγαν και νέοι πρόσφυγες από τον Πόντο ακολουθώντας το ρωσικό στρατό, ο οποίος μετά τη συνθηκολόγηση της Ρωσίας

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2016
Β' ΦΑΣΗ

E_3.Ιλ3Α(ε)

αποχωρούσε από τις τουρκικές επαρχίες που είχε καταλάβει. Το καλοκαίρι του 1919, ύστερα από την έκκληση για βοήθεια που απηύθυναν στο ελληνικό κράτος οι Έλληνες της νότιας Ρωσίας, έφθασε στο Βατούμ αποστολή του Υπουργείου Περιθάλψεως. Στη συνέχεια μερίμνησε για την περίθαλψη των απόρων και τη μεταφορά 53.000 περίπου Ελλήνων με ατιμόπλοια από το Βατούμ στη Θεσσαλονίκη, επιχείρηση που κράτησε από το Μάιο του 1920 μέχρι το Φεβρουάριο του 1921.

Εκτός από τους Έλληνες που ήλθαν από τη Ρωσία, στην Ελλάδα έφθασαν και 30.000 περίπου Ρώσοι, η συντριπτική πλειονότητα των οποίων αποτελούσε τμήμα της στρατιάς του Βράγκελ¹, η οποία είχε παραμείνει στην Καλλίπολη. Για την περίθαλψή τους φρόντισαν το Υπουργείο Περιθάλψεως, ο Αμερικανικός Ερυθρός Σταυρός και η γαλλική κυβέρνηση.

Μετά την ανακήρυξη της Αλβανίας ως ανεξάρτητου κράτους και την εκκένωση του νότιου τμήματος της χώρας από τον ελληνικό στρατό το 1914, Έλληνες κάτοικοι της περιοχής αυτής αναχώρησαν για το ελληνικό κράτος. [...]

Στη διάρκεια της δεκαετίας του 1910 περίπου 32.000 Δωδεκανήσιοι κατέφυγαν στην Ελλάδα και εγκαταστάθηκαν κυρίως στην Αθήνα, τον Πειραιά, τη Θεσσαλονίκη, τη Σάμο, τη Σύρο και την Κρήτη. Στην πλειονότητά τους προέρχονταν από την Κάλυμνο και τη Σύμη ενώ ένας σημαντικός αριθμός προερχόταν από τη Ρόδο, τη Λέρο, την Κω και την Κάρπαθο.

Ν. Ανδριώτης, «Η πρώτη προσφυγιά – Ελληνικές προσφυγικές μετακινήσεις, 1906-1922», *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού*, τ.6, σ.98-99.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

¹Βράγκελ, Πιοτρ (1878-1928): Στρατηγός του τσαρικού στρατού που ηγήθηκε των αντεπαναστατικών δυνάμεων στη Νότια Ρωσία στη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου. Μετά τη συντριβή των δυνάμεών του από τον Κόκκινο Στρατό στην Κριμαία, το Νοέμβρη του 1920, ο Βράγκελ κατέφυγε στο εξωτερικό.